

við Óla Jacobsen

KRISTIAN DJURHUUS: 27. PARTUR

KONGUR Í ØÐINI Á VITJANINI Í 1921

LÍVIÐ Á TVØROYRI VAR SUM Í EINUM STÓRBÝI VIÐ VEITSLUM OG STÆTTAMUNI
EISINI MILLUM TEY “FÍNU”. EIN KONGSVITJAN ER ALTÍÐ EIN STÓRHENDING.
HJÁ EINUM SÝSLUMANNI ER HETTA EISINI EIN SERLIG AVBJÓÐING

Nú verður hildið fram við søguni hjá Kristian Djurhuus, fyrrverandi lögmanni. Hann skrivar um kendar og ókendar hendingur í Suðuroy, har hann var sýslumaður. Um tær kendu hendingarnar kann hann greiða meira frá, enn tað var alment kent, sum í hesi greinini um lívið á Tvøroyri og um kongsvitjanina í 1921.

Meira og minni finir Mortensen menn

Eg gjørdist eisini limur í klubbanum. Tá minnst eg ta serligu virðing, sum varð víst brøðrunum Petur og Niels Juel Mortensen. Tað var munur á Mortensenættunum. Teir, sum vóru ættaðir frá Petur og Niels Juel, vóru “stóra M.”, meðan synirnir hjá Napoleon og Dánjal Mortensen vóru “lítlu M.”

Thomsen brøðurnir vóru mettir millum “teir stóru”. Serliga var tað Richard, hann var so fyríkomandi og blíður. Um onkur segði nei, tá ið hann vildi vísa blíðskap, kundi hann gerast nakað firtin.

Á vetri var nokk so nógv av veitsluhaldi millum tey, sum vóru væl fyri figgjarliga.

Her kom eisini fram stættamunurin ser-

Christian 10. og Alexandrine vóru væl móttikin

liga millum Mortensen ættirnar. Teir stóru M-arnir høvdu stórar døgurðaveitslur. Teir smærnu M-arnir høvdu kalt borð, har gestirnir ótu standandi. Teir royndu so at kappast sum frægast við hinar.

So vóru tað Thomsen menninir. Her vóru tað serliga Tummas og Richard, sum gjørdur seg galdandi. Triði bróðurin, Herluf, var tá ógiftur. Hjá teimum vórðu eisini hildnar kvøldveitslur. Tummas og Richard vóru versynir Petur og Niels J Mortensen, so her runnu ættirnar saman. Hetta gjørdi tað ikki verri!

Eg plagdi at vera við til hesar veitslur. Hjá Niels J. Mortensen varð altíð skonkt vín frá góðum árgangum og vanliga eisini sjampagnu til steikina.

Vanligi klædnabúin var smoking, men var vitjan av sjóverjuskípinum, so var farið í kjóla og hvítt. Hetta gjørdi tað meira veitslulent.

Bennedsen, yvirlærarin, plagdi eisini at vera við til hesar veitslur, men “fina slagið” kundi ikki rættiliga góðkenna hann, tí hann dugdi ikki máthald, tá ið hann skuldi fáa sær.

Í klubbanum vóru eisini ofta ballir. Tá varð borðreitt við smyrjibreyði, sum konurnar hjá limunum høvdu gjørt til.

Í míni oyðimarkargongd við ongum bústaði á Tvøroyri gjørdist tað lættari hjá mær at kunna vera við í hesum veitsluhaldi. Verri var við Margrethu, sum víst hevði dreingirnar hjá sær í Havn, men sum ikki hevði somu stuttleikar sum eg.

Vit livdu tó í vónini um, at myndugleikarnir fóru at gera nakað við hesa vánaligu bústaðarstöðuna hjá okkum, men tað vísti seg, at her hendi ikki stórvegis. Amtmaðurin Olrik tyktist ikki at hava nakran áhuga fyri hesum máli.

Kongsvitjanin

Á sumri 1921 var kongavitjan á skránni. Hetta var triðja almenna kongsvitjanin í Føroyum. Tann fyrsta var í 1874 og tann næsta í 1907. Tá var eisini vitjað á Tvøroyri.

Ætlanin var, at henda kongsvitjan skuldi vera í 1920. Men hetta árið var nógv politiskt rumbul í Danmark við kongi í miðdeplinum. Hetta var árið við tiltiknu páskakreppuni, har kongur legði seg út í, hvør ið skuldi mynda stjórn við at koyra forsætisráðharran frá. Hetta man hava verið orsøkin til útsettu vitjanina.

Christian kongur 10. Hevði nú boðað frá, at hann saman við drotningini Alexandrinu ætlaði at vitja Føroya, Ísland og Grønland

saman við prinsunum Fríðriki, sum seinni gjørdist kongur, og Knúti, seinni nevndur arvaprinusur.

Kongur ynskti eisini at vitja Tvøroyri. Tað varð sett ein nevnd at fyrireika vitjanina. Richard Thomsen skuldi halda taluna fyri kongi í klubbanum, sum fekk eina størri umbygging vegna vitjanina. Kommunustýrið við Petur Mortensen fekk ruddað í bygdini og umvælt vegirnar. Tá vóru eingir bilar. Býarinnar vísu fedrar roknaðu heldur ikki við, at nakað slíkt fór at koma, og vegirnir vóru har eftir.

Tað sigst, at kommunustýrið skuldi havt sagt, at tað fór ikki at gerast aktuelt við vegir millum bygdur, so leingi tað vóru góðir motorbátar sum kundu gera somu nyttu.

Sagt hevur eisini verið um sambandsmannin Oliver Effersøe, at hann hevði ført somu sjónarmið fram.

Tað var í hvussu er ein veruleiki, at Suðuroyggin var aftari enn aðrar oyggjar við vegagerð. Tað var tó ein maður, Jacob Albinus í Fámjin, sum longu í ungum árum setti sær sum mál at arbeiða fyri vegasambandi millum Fámjin og Tvøroyri. Eisini hevði hann stórt ynski um at fáa bygt elverk.

Í sambandi við kongavitjana fekk eg ábyrgdina av trygdini hjá gestunum. Hetta gjørdi eg við at fáa einar 20 ungar menn at hjálpa til. Teir, sum áttu føroysk klæði, vóru í teimum, hinir vóru í myrkum klæðningi. Allir fingur sum eyðkennismerki eitt armbind við reyðum og hvítum litum.

Politisturin Martin Christiansen, kendur sum Stóri Martin, var ein partur av trygdarliðnum. Hann var eins og kongur av størstu monnum og størri enn tey flestu. Teir sammettu hvønn annan, og Martin hevði vist munin.

Fólk málaðu síni hús, og tey, sum høvdu ráð til tess, fingur sær nýggj klæði.

Dagurin fyri vitjanina var av besta veðri, sól og stilli.

Tíðliga á morgni kom Valkyrien, størsta skipið í flotanum, við kongi og fylgiskípinum til Vágs. Hetta var uttan fyri skrána. Ætlanin var, at tey kongaligu skuldu fáa eina hvíld aftaná hesa longu ferðina.

Kongur fór í land í Vági, og hann fekk høvið at síggja eina bygd, sum ikki var stákað

Prinsarnir báðir um ta tíðina, teir vitjaðu í Føroyum í 1921. Frederik stendur vinstrumegin á myndini.